



Nopeasti huonontunut näkö

Ajokorttitarkastukseen tuli 45-vuotias sudanilaistaustainen mies. Hän oli kiintiöpakolainen ja asunut Suomessa 15 vuotta. Kotoutuminen oli sujunut hyvin, mutta kielitaito oli edelleen huono. Hän pystyi kommunikoidaan yksinkertaisella arkikielellä päivittäisten asioiden hoitamisessa, mutta kunnollisen anamneesin antamiseen ei kielitaito riittänyt.

Ajokykyarvioon mies oli joutunut alkoholin liikakäytön vuoksi. Hän oli Suomessa alkoholi-soitunut ja menettänyt rattijuoppouden vuoksi ajokorttinsa.

Tilanne oli kuitenkin korjaantunut, ja mies vakuutti olevansa raitis. Tähän sopivat myös laboratoriotulokset. Mies sanoi olevansa terve. Lääkkeitä hän ei käyttänyt.

Kliinisessä tutkimuksessa hän oli hyväkuntoinen. Kardiovaskulaarinen tilanne oli normaali. Liikkuminen ja motoriikka toimivat myös hy-

vin. Näkö sen sijaan oli yllättävän huono. Näöntarkkuus oli vain noin 0,2. Hän tuntui arvailevan näkötaulun kirjaimia, ja vaikutti siltä, että ajokortin saaminen oli hänelle erittäin tärkeää. Silmälaseja hän ei käyttänyt. Mustuaisreaktiot, punaheijasteet ja silmien liikkeet olivat normaaleja. Myös näkökentät vaikuttivat normaaleilta.

Kognitiivisista testeistäkin tutkittava selvisi huonosti. Kellotauluun hän laitto vain kolme numeroa. MMSE-testin hän jätti kesken kymmenen tehtävän jälkeen.

Vanhoista sairauskertomuksista ja Kanta-arkistosta ei löytynyt mitään merkittäviä sairauksia eikä lääkkeitä, jotka olisivat huonontaneet näkökykyä. Kollega oli kuitenkin tutkinut silmät kolme kuukautta aikaisemmin, jolloin näöntarkkuus oli vielä ollut normaali.

Mistä näkökyvyn nopea heikkeneminen mahtoi johtua? Vastaus sivulla 1824.



Nopeasti huonontunut näkö

Näkö tutkittiin uudestaan E-tylillä ja näöntarkkuus oli 1,0/1,0. Mies oli luku- ja kirjoitustaidoton. Hän ei tuntenut kirjaimia näkötaulussa mutta osasi hyvin näyttää E-kuvioiden suunnan. Lukutaidottomuus selitti myös hänen huonon suoriutumisen kognitiivisissa testeissä.

Kielitaidottoman ja vieraasta kulttuuritaustasta tulevan ihmisen aistitoimintoja ja kognitiota on vaikea arvioida varsinkin silloin, kun ihminen häpeää, salaa tai vähättelee puutteita.

Mies oli ilmeisesti saanut ajokortin Sudanissa ja jossain vaiheessa onnistunut vaihtamaan sen suomalaiseen ajokorttiin. Suomessa hän ei lukutaidottomana olisi selviytynyt kuljettajantutkinnon kirjallisesta kokeesta.

Lukutaito ei ole autonkuljettajalle välttämätön. Suomalaisetkin ajavat vapaasti muun muassa Venäjällä ja arabimaissa. ■

LAURI HAKAMIES, neurologian erikoislääkäri
Vaasa